

JAMOAVIY MASALALAR VA MANFAATDOR TOMONLAR BILAN MUNOSABATLARNI BOSHQARISH

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Raqamli iqtisodiyot kafedrası assistenti

Turayev Abduvoxid Kuldashevich

abduvoxidturayev70@gmail.com

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Buxgalteriya hisobi va menejment fakulteti talabasi

Amanqulova Madina Jurabek qizi

amanqulovamadina41@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamoaviy masalalar va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish jarayoni ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy tashkilotlar faoliyatida jamoa ichidagi muammolar, manfaatlar to'qnashuvi hamda manfaatdor tomonlar bilan noto'g'ri muloqot muhim boshqaruv muammolaridan biri hisoblanadi. Maqolada ushbu muammolarning kelib chiqish sabablari aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha samarali boshqaruv mexanizmlari taklif etiladi. Tadqiqot natijalari tashkilotlarda barqaror rivojlanish va samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Bugungi globallashtirish va tezkor texnologik rivojlanish sharoitida tashkilotlarning faoliyati tobora murakkablashmoqda. Har qanday tashkilot o'z maqsadlariga erishishda jamoa ichidagi muammolar va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish kabi omillarga bevosita bog'liq bo'ladi (Robbins & Judge, 2017; Freeman, 1984).

Kalit so'zlar: jamoaviy masalalar, manfaatdor tomonlar, boshqaruv, muloqot, hamkorlik, qaror qabul qilish, nizolarni boshqarish.

Abstract. This article analyzes the process of managing team-related issues and relationships with stakeholders from both theoretical and practical perspectives. In modern organizations, internal team conflicts, clashes of interests, and ineffective

communication with stakeholders are among the key management challenges. The study identifies the causes of these problems and proposes effective management solutions to address them. The findings contribute to improving organizational sustainability and overall performance. In today's context of globalization and rapid technological development, the activities of organizations are becoming increasingly complex. Any organization's ability to achieve its objectives is directly dependent on factors such as managing internal team issues and relationships with stakeholders (Robbins & Judge, 2017; Freeman, 1984).

Keywords: team issues, stakeholders, management, communication, cooperation, decision-making, conflict management.

Bugungi globallashuv va tezkor rivojlanish sharoitida tashkilotlar faoliyati tobora murakkablashib bormoqda. Har qanday tashkilot o'z maqsadlariga erishishda jamoa a'zolari hamda tashqi va ichki manfaatdor tomonlar bilan uzviy aloqada bo'ladi. Shu sababli jamoaviy masalalarni samarali hal qilish va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni to'g'ri boshqarish zamonaviy boshqaruvning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Jamoaviy masalalar, odatda, jamoa a'zolari o'rtasidagi fikrlar xilma-xilligi, manfaatlar to'qnashuvi, muloqot yetishmasligi yoki resurslarning noto'g'ri taqsimlanishi natijasida yuzaga keladi. Agar bu masalalar o'z vaqtida va ilmiy asosda hal etilmasa, jamoa samaradorligi pasayadi va tashkilot umumiy natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Manfaatdor tomonlar esa tashkilot faoliyatiga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatuvchi shaxslar yoki guruhlardir. Ularga xodimlar, rahbariyat, mijozlar, hamkorlar, investorlar va jamiyat vakillari kiradi. Ushbu tomonlar bilan munosabatlarni to'g'ri boshqarish tashkilotning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Jamoaviy masalalar tushunchasi va ularning xususiyatlari

Jamoaviy masalalar — bu bir guruh insonlar o'rtasida yuzaga keladigan muammolar bo'lib, ular umumiy faoliyatga ta'sir ko'rsatadi. Bunday masalalar ko'pincha qaror qabul qilish jarayonida, vazifalarni taqsimlashda yoki javobgarlikni

aniqlashda namoyon bo'ladi. Jamoaviy masalalarni hal etishda ochiq muloqot, o'zaro hurmat va hamkorlik muhim omil hisoblanadi.

Manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish

Manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish — bu ularning ehtiyojlari, manfaatlari va kutgan natijalarini hisobga olgan holda samarali muloqot va hamkorlikni tashkil etish jarayonidir. Ushbu jarayonda shaffoflik, ishonch va o'zaro manfaat tamoyillari muhim ahamiyatga ega. To'g'ri yo'lga qo'yilgan munosabatlar tashkilot obro'sini oshiradi va uzoq muddatli muvaffaqiyatni ta'minlaydi.

Jamoaviy masalalar — bu bir guruh xodimlar o'rtasida umumiy faoliyat jarayonida yuzaga keladigan muammolardir. Ushbu masalalar ko'pincha quyidagi holatlarda namoyon bo'ladi: jamoa a'zolari o'rtasida vazifalarning noto'g'ri taqsimlanishi, qaror qabul qilishda fikrlar xilma-xilligi, muloqotning sustligi yoki noto'g'ri tashkil etilishi, manfaatlar to'qnashuvi va nizolar. Bu muammolar jamoa samaradorligini pasaytirib, ish muhitida ishonchsizlikni kuchaytiradi. Natijada umumiy maqsadlarga erishish qiyinlashadi.

Jamoaviy muammolarni hal etishda quyidagi boshqaruv yondashuvlari samarali hisoblanadi: ochiq va tizimli muloqotni yo'lga qo'yish, jamoa a'zolari o'rtasida mas'uliyat va vakolatlarni aniq belgilash, nizolarni konstruktiv yo'l bilan hal etish, jamoani rag'batlantirish va motivatsiya tizimini kuchaytirish. Mazkur choralar jamoa ichidagi hamkorlikni mustahkamlab, ish samaradorligini oshiradi.

Manfaatdor tomonlar — bu tashkilot faoliyatidan manfaatdor bo'lgan yoki unga ta'sir ko'rsatuvchi shaxslar va guruhlardir. Ular bilan munosabatlarni boshqarishda quyidagi muammolar ko'p uchraydi: manfaatdor tomonlar ehtiyojlarining to'liq o'rganilmasligi, axborot almashinuvida shaffoflikning yetishmasligi, ishonchning past darajada bo'lishi.

Ilmiy tadqiqotlar asosida jamoaviy masalalarni hal qilish mexanizmlari: Yondashuvli mexanizm: Ochiq va tizimli muloqot, Mas'uliyat va vakolatlarni belgilash, Konstruktiv nizolarni hal qilish, Motivatsiya va rag'batlantirish. Ta'sir

mexanizmida esa: Ishonchni oshiradi va qarorlar sifatini yaxshilaydi, Vazifalarni aniq taqsimlash va nizolarni kamaytiradi, Konfliktlarni samarali bartaraf qiladi, Jamoa samaradorligini 20–35 % ga oshiradi.

Ilmiy-amaliy tavsiyalarga quyidagilarni misol qilib aytishimiz mumkin: Manfaaddor tomonlarni to'liq aniqlash va ularning ehtiyojlarini tahlil qilish, Axborot almashinuvini ochiq va tizimli qilish, shaffoflikni ta'minlash, Qaror qabul qilish jarayoniga faol jalb etish, ishonch va o'zaro manfaatga asoslangan hamkorlikni rivojlantirish, Jamoaviy muammolarni hal etishda ilmiy asoslangan metodlarni qo'llash

Natijada tashkilotning barqaror rivojlanishi va samaradorligi oshadi, strategik maqsadlarga erishish tezlashadi.

Bunday muammolar tashkilot va manfaatdor tomonlar o'rtasida kelishmovchiliklarga olib keladi. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yechimlar taklif etiladi: manfaatdor tomonlarni aniqlash va ularning manfaatlarini tahlil qilish, muntazam va ochiq axborot almashuvini ta'minlash, o'zaro manfaat va ishonchga asoslangan hamkorlikni rivojlantirish, qaror qabul qilish jarayoniga manfaatdor tomonlarni jalb etish.

Bu yondashuvlar tashkilotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, jamoaviy masalalar va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish tashkilot muvaffaqiyatining muhim omillaridan biridir. Jamoa ichida yuzaga keladigan muammolarni e'tiborsiz qoldirish samaradorlikning pasayishiga olib keladi. Shu bois, ularni ilmiy asoslangan boshqaruv usullari orqali hal etish zarur.

Manfaaddor tomonlar bilan samarali munosabatlarni yo'lga qo'yish esa tashkilot faoliyatida ishonch va barqarorlikni ta'minlaydi. Taklif etilgan yechimlar amaliyotga tatbiq etilsa, tashkilotlar o'z maqsadlariga erishishda yanada yuqori natijalarga erishadi. Shu sababli mazkur masalalarni chuqur o'rganish va doimiy

takomillashtirib borish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Jamoaviy masalalar va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish tashkilot faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Jamoa ichida yuzaga keladigan muammolarni o'z vaqtida aniqlash va ilmiy asoslangan usullar orqali hal etish jamoa samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, manfaatdor tomonlar bilan ochiq va tizimli munosabatlarni yo'lga qo'yish tashkilotga ishonch muhitini yaratadi.

Samarali boshqaruv nafaqat ichki jamoani mustahkamlaydi, balki tashqi muhit bilan ham barqaror aloqalarni ta'minlaydi. Natijada tashkilot o'z strategik maqsadlariga tezroq va kamroq yo'qotishlar bilan erishadi. Shuning uchun ham jamoaviy masalalar va manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarni boshqarish masalalari doimo ilmiy tadqiqot va amaliy e'tibor markazida bo'lishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- Freeman, R. E. (1984). Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston: Pitman Publishing.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2017). Organizational Behavior (17th ed.). Pearson Education.
- Mintzberg, H. (2009). Managing. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.
- Daft, R. L. (2018). Management (13th ed.). Cengage Learning.
- Armstrong, M. (2020). Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice. London: Kogan Page.
- Kerzner, H. (2017). Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling. Wiley.
- Yukl, G. (2013). Leadership in Organizations. Pearson Education.
- Buchanan, D. A., & Huczynski, A. A. (2019). Organizational Behaviour. Pearson.
- ISO 26000:2010. Guidance on Social Responsibility. International Organization for Standardization.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi. (2021). Boshqaruv asoslari. Toshkent.